

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/79/2018
Identifikačné číslo spisu: 1216217101
Dátum vydania rozhodnutia: 11.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1216217101.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne L. R. Č., bývajúcej v Q., Š. Č.. XXXX/X, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Heydukova č. 12, proti žalovanej Wüstenrot poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Karadžičova č. 17, IČO: 31 383 408, o žalobe o obnovu konania, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 51 C 168/2016, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. októbra 2017 sp. zn. 8 Co 126/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej len súdu „prvej inštancie“) uznesením z 15. februára 2017 č.k. 51 C 168/2016-50 odmietol žalobu žalobkyne na obnovu konania pôvodne vedeného na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 17 C 144/2011, v ktorom sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej náhrady škody na zdraví. Žalobkyni vrátil krátený súdny poplatok za žalobu na obnovu konania vo výške 92,80 € a žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Odmietnutie žaloby odôvodnil poukazom na ust. § 399, § 403 ods. 1,2, § 404 ods. 1, § 405 a § 413 ods. 1 CSP, keď dospel k záveru, že žaloba na obnovu konania bola podaná oneskorene po uplynutí subjektívnej trojmesačnej lehoty, ktorá začala žalobkyni plynúť od okamihu, kedy bolo rozhodnutie Súdneho dvora EÚ zo 4. septembra 2014 sp. zn. C-126/13 uvádzané žalobkyňou ako dôvod obnovy, zverejnené v Úradnom vestníku Európskej únie C395, t.j. dňa 10. novembra 2014, ktorým dňom sa v zmysle § 2 ods. 1 zák. č. 416/2004 Z.z. o Úradnom vestníku Európskej únie stáva známym každému, koho sa týka. Keďže žaloba na obnovu konania bola podaná na súd 27. októbra 2016, súd žalobu ako oneskorene podanú odmietol.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 27. októbra 2017 sp. zn. 8 Co 126/2017 uznesenie súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil z jeho vecne správnych dôvodov (§ 378 ods. 1 CSP). O trovách konania rozhodol tak, že žalovaná má nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o nedodržaní trojmesačnej subjektívnej lehoty na podanie žaloby na obnovu konania i so záverom, že

prebiehajúce konania o dovolaní, mimoriadnom dovolaní a ústavnej sťažnosti so zreteľom na § 399 CSP žalobkyňa objektívne nebránili podať žalobu na obnovu konania pred ich právoplatným skončením.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie s odôvodnením, že súdy jej nesprávnym postupom znemožnili uskutočňovať procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Poukázala na to, že iniciovanie dovolacieho konania a následné konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky boli objektívnymi dôvodmi, pre ktoré podala žalobu na obnovu konania až po doručení uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2016 sp. zn. III. ÚS 364/2016. Namietala, že odvolací súd nedal uspokojujúcu odpoveď na jej nosnú argumentáciu, pričom naopak v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, že „za daného stavu, keď z ustanovenia § 399 CSP, avšak ani zo žiadneho iného ustanovenia Civilného sporového poriadku nemožno vyvodíť, že by vyčerpanie všetkých mimoriadnych opravných prostriedkov bolo podmienkou prípustnosti žaloby na obnovu konania, nemôže potom obstať tvrdenie žalobkyne, že prebiehajúce konania o dovolaní, mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky a o jej ústavnej sťažnosti, jej objektívne bránili v podaní žaloby na obnovu konania“. Uvedený záver odvolacieho súdu nie je náležité odôvodnený, nakoľko nespĺňa kritériá jasnosti, jednoznačnosti a dostatočnosti dôvodov, na ktorých rozhodnutie bolo založené. Tvrdenie odvolacieho súdu, že podmienkou obnovy konania nie je nevyhnutnosť vyčerpania všetkých mimoriadnych opravných prostriedkov, nepovažuje za takú argumentáciu, ktorá by vyvracala alebo spochybňovala jej tvrdenia. Aj základný princíp vyjadrený v čl. 3 ods. 12 CSP vyžaduje, aby súd zisťoval a formuloval pravidlo vyjadrujúce spoločenský účel právnej normy. Spravodlivosť musí byť v procese interpretácie a aplikácie práva vždy prítomná ako hodnotový činiteľ, pričom rozhodnutie musí spĺňať nielen podmienku zákonnosti, ale prioritne spravodlivosti (nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 185/04, rozhodnutie ESELP vo veci Vétrenko v. Moldova z 18. mája 2010 k sťažnosti č. 36552/802). Ďalej namietala ústavne nekonformný výklad podmienky povolenia obnovy konania odvolacím súdom, ktorý počítá začiatok plynutia lehoty nie od momentu, od ktorého sa mohol dôvod obnovy konania uplatniť, ale od momentu, kedy sa žalobkyňa mohla dozvedieť o dôvode obnovy, tzn. od zverejnenia rozsudku Súdneho dvora EÚ z 10. júla 2014 sp. zn. C-213/13 (pozn. dovolacieho súdu - v žalobe sa uvádza ako dôvod obnovy rozsudok SD EÚ zo 4. septembra 2014 sp.zn. 162/13) v Úradnom vestníku EÚ tzn. od 10. novembra 2014. Keďže zákonodarca diferencuje medzi dvomi rozdielnymi momentami plynutia lehoty na podanie žaloby na obnovu konania, dovolateľka má zato, že v spojení so skutočnosťou, že procesnoprávna úprava neupravuje vzájomnú konkurenciu mimoriadnych opravných prostriedkov, je nevyhnutné uprednostniť taký výklad, ktorým sa zabezpečí plnohodnotná realizácia Ústavou Slovenskej republiky garantovaných práv žalobkyne a nie iba ten, ktorým sa odmietne meritorný prieskum veci. Je neehospodárne, aby strana sporu bola (z opatrnosti) nútená podať všetky dostupné právne prostriedky ochrany svojich práv len preto, aby zabránila zmeškaniu lehoty na jeho podanie. Z uvedených dôvodov žiadala napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s uznesením súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho

stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťel'a vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel' vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

12. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

12.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12.2. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a măriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

12.3. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho

odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

12.4. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

13. Procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP vyvodzuje dovolateľka z toho, že výrok napadnutého rozhodnutia nie je dostatočne odôvodnený a samotné odôvodnenie rozhodnutia je nejasné a nepresvedčivé, najmä pokiaľ ide o jeho záver, o nedodržaní subjektívnej trojmesačnej lehoty na podanie žaloby na obnovu konania (v zmysle § 403 CSP) a v súvislosti s tým aj názor súdu, že vyčerpanie všetkých mimoriadnych opravných prostriedkov nie je podmienkou prípustnosti žaloby na obnovu konania.

13.1. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (viď sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

13.2. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá (len) „inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“, zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

13.3. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení napadnutého uznesenia odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa žalobkyňa domáhala, čo uvádzala žalovaná, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzal, akými úvahami sa riadil a ako vec právne posúdil. Citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

14. Ďalšia námietka dovolateľky sa týka právneho posúdenia veci. Pokiaľ namieta, že súdy pri rozhodovaní o žalobe na obnovu konania zaujali nesprávny záver o nedodržaní subjektívnej trojmesačnej lehoty na podanie návrhu v zmysle § § 403 ods. 1 CSP treba jej námietky z hľadiska obsahového považovať za námietky netýkajúce sa procesného postupu súdov (v zmysle procedúry prejednávania veci); ide tu o námietky týkajúce sa právneho posúdenia (právnych záverov súdov), na ktorom súdy založili svoje rozhodnutia. Najvyšší súd už ale podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

14.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

14.2. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je po 1. júli 2016 žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci na možnosť uskutočňovať procesné

oprávnenia niektorou zo strán civilného sporového konania. Žalobkyňou vytýkaná nesprávnosť právneho posúdenia veci nie je procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (viď judikát R 24/2017).

15. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je podľa § 420 písm. f/ CSP prípustné. Vzhľadom na to jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie vo výroku o odmietnutí prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0, vo výroku o trovách konania pomerom hlasov 2:1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.